

ELIZABETH WEINOVÁ

Rose

pod palbou

COOL
BOO

Rose pod palbou

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Elizabeth Weinová
Rose pod palbou – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

ELIZABETH
WEINOVÁ

Rose
pod palbou

COO
BOO

Kate

MLADÉMU BÁSNÍKOVÍ

*Čas nedokáže ptáku křídlo vzít.
Pták a křídlo nerozlučně padnou k zemi.
Kdo kdy let si zkusí,
ať už ty, či kosi,
neumírá jako každý kdosi.*

Edna St. Vincent Millayová

Část první
Southampton

Rose Hoyer Justiceová
2. srpna 1944
Hamble, Hampshire

Poznámky k hlášení o nehodě

Právě jsem se vrátila z pohřbu Celie Foresterové. Dostala jsem za úkol napsat oficiální hlášení o tom, jak se zřítila s tím tempestem, jelikož ona už ho zjevně nenapíše a já viděla, jak se to stalo. A taky proto, že mám pocit, jako bych za to mohla já. Víím, že to nebyla má vina, vážně, teď už to víím. Ale dávala jsem jí instrukce. Obě jsme měly dopravit na místo jeden tempest a já už s ním předtím párkrát letěla. Celia ne. Vzlétla deset minut po mně. Kdyby vyrazila jako první, možná jsme teď ještě mohly být naživu obě.

Takovéhle hlášení jsem ještě nikdy psát nemusela a moc nevím, kde začít. Maddie mi dala takový krásný zápisník vázaný v kůži, abych si to do něj připravila. Myslí si, že pomáhá mít pěkný papír, a bylo jí jasné, že já bych si ho sama nekoupila, protože je stejně jako všechno ostatní teď tak vzácný. Říká, že člověk potřebuje sám sebe něčím uplatit, protože psát hlášení o nehodě je vždycky *hnus*. Sama musela letos v lednu sepsat jedno dlouhé hlášení a dostavit se osobně k výsledku před vyšetřovací komisi. S tím pěkným papírem měla samozřejmě pravdu. Sama jsem taky už popsala několik těch krásných zápisníků v celoplátěné vazbě, které se dají zamknout. Ale nikdy jsem do nich nenaškrábala nic jiného než pokusy o básně. Škoda že to hlášení o nehodě nemůžu zveršovat.

Na Celiin pohřeb přišlo ještě několik pilotů z Pomocných leteckých sborů, zkráceně ATA, ale jedinou dívkou z ATA kromě

mě byla Maddie. Felicity nemohla přijít – plnila úkol. Byly jsme to my, Celia, Felicity, Maddie a já, kdo rozdával jahody od paní Hatchové vojákům, kteří se řadili k nástupu do vyloďovacího člunu pro den D. Spřátelilo nás to. Felicity byla dnes ráno celá ubrečená a vztekle mlátila věcmi. Nejspíš by neměla vůbec letět. Přesně vím, co by řekl táta, pět tisíc kilometrů odtud v Pensylvánii, na Justiceově letišti, kdyby šlo o mě: „Jdi domů, Rosie. Neměla bys letět, když ti pohřbívají přátele.“ Jenomže o předávku těch letadel se někdo postarat musí. *Je přece válka.*

Páni, jak mně už tahle věta leze krkem.

A nemá to konce. Každý den je třeba přepravit nějaká letadla, buď přímo z továrny, nebo ta, která prošla generální údržbou, čerstvě natřená maskovacími barvami či pruhy pro invazi, připravená letět do Francie. Když jsem před třemi měsíci vystoupila z lodi z New Yorku, hodili mě rovnou do vody, ať plavu, a před koncem května už jsem přepravovala spitfiry, skutečná bojová letadla, ze southamptonských továren u letiště Hamble snad do každé základny v jižní Anglii. Měla jsem předtím projít nějakým výcvikem, místo toho jsem ale absolvovala jen pár cvičných letů. Být dcerou muže, který řídí leteckou školu, se mi neskutečně vyplatilo. Létám od dvanacti, což znamená, že jsem toho už nalétala víc než někteří ze starších pilotů, ačkoli mi je teprve osmnáct. Jsem místní benjamínek.

Zhruba týden ode dne D, kdy začala invaze, byl celkem klid. Vlastně si nemyslím, že by se tomu mělo říkat „invaze“, když se jen snažíme dostat většinu Evropy zpět z područí Němců, kteří ji obsadili jako první. Spojenečtí vojáci odpluli do Francie na začátku června a po dobu jednoho týdne se vydávala povolení jen pro vojenské lety, takže my nikam nelétali. V Británii jsou piloti Pomocných leteckých sborů civilisté, asi jako pilotky WASP u nás doma. Druhý týden v červnu jsme si tedy užili klidu. Jenže pak došlo na létající bomby.

Bože, nedokážu ani popsat, jak létající bomby nenávidím.

Němci jim říkají V-1. V jako *Vergeltungswaffe*, odvetná zbraň. Dalo mi dost práce si ten termín zapamatovat, protože mě vždycky

jako první napadne, že to V znamená vendeta. Vendeta 1. Jediným účelem těchto bomb je vyděsit lidi k smrti. Nicméně na oko se všichni tváří statečně, v tom jsou Angličané vážně dobří, to se jim musí nechat. Lidé se ty bomby snaží zlehčovat tím, že jim dávají přihlouplá jména. *Svinka* – to zní, jako by to pojmenování vymysleli předškoláci. *Bzučící bomby*, tak jim mohou říkat starší děti. Dopravní piloti jim přezdívali *bezpilotní letouny*, což může znít jednoduše a technicky, ale mně z toho běhá mráz po zádech. Letadlo letící naslepo, žádný kokpit, žádná okénka, žádná možnost jiného než sebezničujícího přistání. Jak můžete vyhrát leteckou válku proti letadlu, které nepotřebuje pilota? Proti letadlu, ze kterého se stane bomba? Naše letadla, myslím ta britská a americká, se kterými u ATA den co den létám, nemají ani vysílačky, natož zbraně. Nemáme žádnou šanci. Celia Foresterová neměla žádnou šanci.

Její pohřeb vedl místní pastor, vikář, jak se jim tady říká, který se s ní nikdy nesetkal. Nazval ji „oddanou pilotkou“.

To přeci *vůbec nic* neznamená. *Všichni* jsme oddaní. Ale abych řekla pravdu, nikdo z nás by nejspíš nepřišel na nic lepšího. Celia byla tak tichá. Do Hamble ji převeleli teprve v květnu, zhruba ve stejnou dobu a ze stejného důvodu jako mě. Aby přepravovala letadla určená pro invazi. Téměř *s nikým* se nebavila. Nebyla to její vina. Měla snoubence u pyrotechniků, kterého o Vánocích zabili. Být nováčkem je dost zlé, i když člověk nemusí truchlit pro svou lásku. Celia tady nebyla příliš šťastná.

Jestli jsem tu šťastná já?

Nejspíš ano. Mám ráda svou práci. *Tolik* jsem si přála sem odjet – ani se mi nechce věřit, že mi v prosinci dali diplom. Skoro jako když Laura Ingalls-Wilderová odešla v patnácti ze školy, aby se mohla stát učitelkou! A teď jsem tady, poprvé v životě v Anglii, nedaleko od místa, kde se narodil táta, a navíc opravdu pomáhám. Jsem *užitečná*. I kdybych neměla strejdu Rogera, který má tak vysoké postavení u královských inženýrů a který mi to celé výrazně usnadnil, našla bych nějaký způsob, jak se sem dostat.

A oproti Celií mám štěstí i v jiných věcech. Nejenom v tom, že jsem pořád ještě naživu, ale i v tom, že jsem se téměř ihned po svém příjezdu seznámila s Nickem a že jsem měla tolik zkušeností s létáním.

Přečetla jsem si ten poslední odstavec a zní tak vesele a nafoukaně a vůbec tak nějak strašně hloupě. Pravdou ale je, že si musím zas a znovu připomínat, že tohle chci dělat, protože už jsem strašně unavená. Všichni jsme hrozně nevyspalí. A nejenom kvůli tomu, že tak tvrdě pracujeme. Můžou za to i ty hrozné létající bomby.

Naše únava už se začíná projevovat. Je toho na nás moc, řekla bych. Nakonec to dopadlo tak, že Maddie a mě pozvali Celiíni rodiče po obřadu na oběd, protože Maddie pořád ještě tiše plakala do kapesníku a ne a ne se zvednout z naší lavice, i když všichni ostatní už odešli, a já tam zůstala s ní a taky trochu popotahovala. Foresterovi byli zajisté dojatí, že na tom krátkém, ponurém obřadu za jejich dceru někdo projevil tolik ryzích emocí, když nikdo další z přítomných ji vlastně skoro ani neznal.

Jenže ve skutečnosti ani jedna z nás neplakala pro Celií. Maddie se mi cestou zpátky ve vlaku přiznala. „Moje nejlepší kamarádka padla v akci, v ‚nepřátelský akci‘, jak se to vždycky píše v nekrolozích, přesně před osmi měsíci. Ani neměla žádný pohřeb.“

„*Můj bože*,“ vydechla jsem. Nedokážu si tak úplně přesně představit, jaké to musí být, když vám nejlepší kamarádku zabije bomba nebo střelba. Tak jsem dodala: „To od tebe bylo odvážný, žeš na ten pohřeb dneska šla.“

„Při tom obědě u Foresterových jsem si připadala jako krysa,“ odvětila Maddie. „Bylo to tak nízký a odporný. Že to jídlo platili a já se snažila vymyslet *cokoli* jinýho, co bych mohla o Celií říct, než že to byla milá holka, ale nikdy se s nikým nebavila.“

„Já vím. Taký mi to tak přišlo. Koukni, Maddie, obě jsme krysy. A já byla ještě sobečtější než ty. Celej den jsem myslela jenom na to zatracený hlášení o nehodě, co musím napsat. Celia v tempestu ještě nikdy neletěla a měly jsme dohromady jenom jeden manuál

a ona si ho s sebou odmítla vzít. A vsadím se, že dokud se ta nehoda nevyšetří, žádná holka už se v tempestu neproletí. A pokud už nás v nich vůbec nenechají létat, bude to stejně tak MOJE CHYBA jako Celiina.“

„Však oni nás v nich létat nechají,“ poznamenala Maddie pohřebně. „Znáš to, zoufalý časy a tak.“

Nejspíš má pravdu. Bojovní piloti potřebují všechny dostupné tempesty. Jsou to ta nejlepší letadla, která máme k dispozici k sestřelování létajících bomb.

Když jsme se s Maddie vrátily na letiště Hamble, Felicyta už na nás čekala. Seděla v rohu velicího střediska, kde přichystala skromnou pohřební hostinu. Nechala na táč nakrájet toustový chleba na malé čtverečky, každý s trochou margarínu a docela miniaturní kapičkou jahodové marmelády. Jednoduché, ale vkusné.

„Nic moc, jako obvykle,“ přivítala nás a pokusila se o úsměv. „Tady jsou šálky na čaj. Bylo to strašný?“

Přikývla jsem a Maddie se ušklíbla.

„Celiina matka nám řekla, ať si rozdělíme věci z její skříňky,“ řekla jsem. „Paní Foresterová nechce nic z toho zpátky.“

Ted' jsme se ušklíply všechny.

„Někdo to musí udělat,“ pokračovala jsem. Maddie nám začala nalévat čaj a Felicyta se zlehka dotkla mého ramene, jako by mi chtěla ukázat nějakou podporu, ale trochu se styděla ji projevit. Věnovala mi takový zvláštní upjatý úsměv a řekla: „Postarám se o Celiinu skříňku. Ty musíš o tý nehodě napsat hlášení, Rosie?“

„No jo, hlášení o nehodě mám napsat já. To mám ale štěstí.“

„Přinesla jsem ti tyhle papíry,“ Felicyta poklepala na kartonovou složku ležící na starém ubruse přehozeném přes stůl. „Zpráva od mechanika, kterej po nehodě prohlížel její letadlo. Dal mi ji dneska ráno, když jsem tam letěla. Než se pustíš do toho hlášení, měla by sis ji přečíst.“

„Je to tajný?“

Musela jsem se zeptat. Dnes je toho důvěrného tolik.

„Ne, není to tajný, ale...“ Felicyta se zhluboka nadechla. „... tys viděla, jak se Celia zřítíla. Říkala jsi, že myslíš, že jí nefungovala křídélka. A v té zprávě se dočteš proč. Celia narazila do létající bomby.“

A jak si tu teď s tímhle zápisníkem sedím, nevím, jestli vyšetřovací komisi prozradit, k jakému závěru ten mechanik dospěl, protože přesně něco takového by mohli použít jako výmluvu, aby dívkám zakázali létání v tempestech, ačkoli bych se vsadila, že každý muž by udělal totéž, kdyby k tomu dostal šanci.

Felicyta nežertovala. Ten mechanik si myslel, že Celia narazila do létající bomby V-1. A že do ní „nenarazila“ jen tak náhodou. Myslel si, že to udělala úmyslně. Že se ji pokusila poslat k zemi.

Bože, to je šílené.

Když mi to Felicyta nad těmi smutnými čtverečky vzpomínkového toustu pověděla, naštvalo mě to. U ATA se takhle hrdinsky neumírá. Naši piloti umírají *týden co týden* kvůli nějaké poruše nebo kvůli špatnému počasí nebo kvůli tomu, že musejí přistávat na rozbitých ranvejích. Jako třeba při té strašné nehodě, kdy přistávající letadlo uklouzlo na rozbahněném povrchu a převrátilo se, a když se záchranářům podařilo k tomu ubohému pilotovi dostat, byl už *utopený*, uvězněný hlavou vzhůru v kokpitu plném vody. STRAŠNÉ, ale ne hrdinské. Nikdy jsem neslyšela o žádném pilotovi ATA, který by byl sestřelen nepřátelskou zbraní. My nebojujeme. Prostor pro bomby máme prázdný. Když zemřeme, nevy-sloužíme si ani medaile udělované posmrtně. Topíme se v bahně, ztrácíme se na moři, selhává nám motor po vzletnutí.

Takže jsem Felicytě nejdřív nevěřila. Zdála se tou zprávou od mechanika dost přesvědčená, ale já měla pocit, že se jen snaží udělat z Celiiny nehody hrdinskou smrt, ačkoli šlo jen o další poruchu letadla.

„Pozemní protiletadlový zbraně jsou na sestřelování létajících bomb dobrý,“ pokračovala Felicyta. „Ale královský letky tempestů sundají stejný množství létajících bomb, kolik jich sestřelí dělostřelectvo ze země. A Celia letěla v tempestu...“

„Vždyť neměla žádnou zbraň,“ opáčila jsem. „Nebyla vůbec ozbrojená.“ Prokrista, vždyť neměla ani vysílačku. Nemohla během přistávání nikomu ohlásit, co se děje.

„K tomu žádný zbraně nepotřebuješ,“ nenechala se odbýt Felicyta. Zajiskřilo jí v očích. „Ten mechanik říkal, že když člověk letí dost rychle, může létající bombu vychýlit špičkou křídla.“

Naklonily jsme se hlavami k sobě nad maličké ozdobené čtverečky toustového chleba a začaly si špitat jako nějácí spiklenci.

„Slyšela jsem, jak si o tom mezi sebou kluci povídají,“ přiznala Maddie. „Říkají tomu rozplácnout svinku.“

„Polsky to nazýváme *taran*, vzdušnej náraz. Jeden polskej pilot takhle sundal německý letadlo nad Varšavou už první den války! Dělají to i sovětsí piloti, v ruštině se tomu říká stejně. *Taran*. Je to nejlepší způsob, jak ve vzduchu sundat bezpilotní letadlo,“ šeptala Felicyta. „Ještě než dorazí k cíli a je nad mořem nebo volnou krajinou, ne nad Londýnem nebo Southamptonem. Takhle to dělá královská letka s tempesty.“

„Oni jsou ale ozbrojení!“ namítla jsem.

„K *taranu* zbraně nepotřebuješ,“ trvala na svém Felicyta. „Ťuknout do jinýho letadla můžeš i bez nich.“

„Má pravdu,“ hlesla Maddie. „Když se kluci od nás dostanou za létající bombu a sestřelí ji, musí proletět následnou explozí. A to není žádná legrace. Když do ní ale štouchnou špičkou křídla, dokud ještě není nad Londýnem, prostě jenom spadne do nějakýho pole a je klid.“

Nechtělo se mi věřit, že by se Celia mohla o něco takového pokusit během svého prvního letu tempestem. Ale jak jsme všechny neustále opakovaly, vlastně jsme ji neznaly.

„Ty bys to udělala, Maddie?“ zeptala jsem se.

Ona pomalu zavrtěla hlavou. Vypadalo to spíš jako takové *Nejsem si jistá* než rozhodné *ne*. Maddie je velice opatrná pilotka a nejspíš má nalétáno víc hodin než my všechny dohromady. Jako jediná z nás má hodnost prvního důstojníka. Ale v té chvíli jsem si uvědomila, že vlastně ani ji ve skutečnosti neznám.

„Felicitya by to udělala,“ vyhnula se Maddie odpovědi. „Nebo ne, Fliss? Všimneš si na obloze před sebou létající bomby a sedíš v tempestu. Otočila by ses o sto osmdesát stupňů a letěla rychle opačným směrem? Nebo by ses ji pokusila sundat?“

„Ty víš, co bych udělala,“ odpověděla Felicitya s přimhouřenýma očima. „Copak nevěříš, že žena dokáže provést *taran* stejně dobře jako muž? Ty víš, co bych udělala, Maddie Brodattová. Ale já ještě ve vzduchu žádnou létající bombu nepotkala. Ty snad ano?“

„Ano,“ špitla Maddie.

Málem nám s Felicityou vypadly oči z důlků, jak jsme na ni zíraly. Jsem si jistá, že mi spadla čelist.

„V červnu. Týden po tom, co je nasadili. Doručovala jsem zrovna spitfire a zahlídla jsem ji letět mým směrem jenom o pár set metrů níž. Myslela jsem, že je to jenom nějaký další letadlo. Vypadala tak. Jenomže když jsem trochu zakymácela letadlem, vůbec se nevychýlila z kurzu. Pak proletěla pode mnou, jen kousíček ode mě, a já si uvědomila, že to je svinka. Nejsou moc veliký. Vypadají jako příšery bez očí, prostě jen bomby na křídlech.“

Bez pilotů, pomyslela jsem si. Fuj. „A bála ses?“

„Ani ne. Znáš takový to, jak člověku dojde, že něco bylo jenom o fous, vždycky až později? Stalo se to před tím, než jsem zaslechla, že by se je někdo pokusil vychýlit dolů. A beztak jsem neměla žádnou naději ji chytit. Tou dobou, kdy mi došlo, co jsem to vlastně potkala, z ní zbyla už jenom tečka v dálce letící na Londýn. Neviděla jsem, kam dopadla.“

Ani já ještě neviděla žádnou dopadnout, ale slyšela jsem je. Jejich výbuch je slyšet na PADESÁT KILOMETRŮ daleko. Southampton nebombardují tak neúnavně jako třeba Londýn nebo Kent, přesto na nás ty odporné věci padají dost často na to, aby mě ten zvuk děsil. Jako když po poli jezdí velký kombajn John Deere. *Klapy klapy klap*. Pak vyprší nastavený čas, jejich motor se zastaví a pár vteřin je ticho, zatímco bomba padá dolů. A potom se ozve výbuch.

Nerada to přiznávám, ale létající bomby mi nahánějí takovou hrůzu, že kdybych o nich věděla s předstihem, nejela bych sem. Ani

potom, co mi strejda Roger v zákulisí horko těžko vyřídil všechny papíry.

Dál ten mechanik psal, že podle něj si Celia křídlo poškodila během jiné nehody, jiné než při té havárii: „... možný důsledek nárazu do jiného letadla.“ Konkrétně o létající bombě se nezmiňoval. Ale vyplývalo z toho, že na ni myslel.

Při vzpomínce na tu nehodu jsem se znovu celá rozklepala. Zaskočila mě. Poznala jsem, že je něco špatně, to samozřejmě ano, ale nikdy bych nečekala, že Celia tak blízko u země úplně ztratí kontrolu nad letadlem. Seběhlo se to tak naráz. Čekala jsem na ni, abychom se mohly do Hamble vrátit společně.

Chtěla jsem si o tom promluvit s Nickem. Nechal mi vzkaz, bylo od něj hezké, že si o mě dělal starosti, že musím Celiu na pohřeb. Sice už bylo po deváté, ale venku ještě bylo světlo. V létě tady mají dvě hodiny světla navíc. Říkají tomu dvojité letní čas. Vyrasila jsem tedy dolů do vesnice k telefonu a doufala, že Nick není někde na nějaké misi. A že mi jeho domácí nevynadá za to, že volám tak pozdě.

Ta válka je hrozná. Je tady o tolik horší než doma ve Státech. Každých pár týdnů tu někomu zabijí bratra nebo matku nebo dalšího kamaráda. A už teď mám plné zuby těch nedostatků, nikdy žádné maslo, nikdy žádný spánek. Na kombinaci tak tvrdé práce s neustálým strachem a s tím, že všechno obecně je dost *na nic*, jsem nebyla připravená. Jak jsem se na to ale vlastně měla vůbec připravit? Oni v tom žijí už pět let. Zatímco já se koupala v jezeře, hrála školní ligu dívčího basketbalu, stavěla stromové domky pro Karla a Kurta jako hodná velká sestra a pomáhala tátovi s postříkem polí a mámě s přípravou jablečného pyré, Maddie celou tu dobu přepravovala bojová letadla. A když před osmi měsíci zemřela při bombovém útoku nebo něčem jiném její kamarádka, já nejspíš zrovna seděla na hodině tvůrčího psaní pana Wagnera a přemýšlela nad rytmičnými schématy.

Je tak zvláštní tady konečně být, tak jiné, než jsem čekala.

Nakonec jsem to hlášení o nehodě přece jen sepsala ve verších. (Zřejmě jsem se snažila samu sebe nějak přinutit, abych tu zatra-

cenou věc vytvořila.) Škoda že jsem tu báseň nenapsala o trochu dřív. Bylo by hezké přečíst ji na Celiině pohřbu. Rozhodla jsem se, že pošlu kopii jejím rodičům.

PRO CELII FORESTEROVOU (napsala Rose Justiceová)

Odvážnou dívku
bouře pozřela.
K boji se zkázou
křídla jí stačila.

Chaos a život
společně letí
křídlo na křídlo
jako dvě děti.

Triumf je na dotek
křídla se srazí.
Pilotka tempestu
marně se však snaží.

Když jsem teď konečně pilotkou v ATA, přála bych si být bojovou pilotkou.

5. srpna 1944

Hamble, Southampton

A to bylo taky to první, co jsem Nickovi řekla, když jsem ho dostala k telefonu. Nakonec jsem ho sehnala. Doma nebyl, tak jsem volala na letiště, kde mi řekli, že už je na cestě, ale ještě nedorazil, A NAVÍC má v noci „práci“, takže mi možná nebude moct zavolat zpátky. Byla jsem tak zoufalá, že jsem v té telefonní budce čekala tři čtvrtě hodiny, než dojel na letiště, a mluvili jsme spolu tak dlouho, dokud mi zbývaly nějaké čtvrtáky v pouzdru na cigarety. Za tři týdny zmizí do Francie a já ne.

„Ahoj Rosie, miláčku.“

„Chci létat na tempestech,“ procedila jsem skrz zaťaté zuby. „Chci do akce. Chci být v RAF a drtit létající bomby na padrť.“

Následovalo dlouhé ticho, které mě muselo stát dobrý čtvrták. Možná odtud vychází to rčení, že čas jsou peníze. Tak už něco řekni, nebo nás operátorka přeruší.

Nick konečně chápavě promluvil. „Proč jsi tak krvelačná?“

„Já nejsem krvelačná. Bezpilotní letadlo snad žádnou krev nemá, nebo jo?! Jsem dobrá pilotka. Nejspíš létám tak o pět let dýl než polovina kluků ze stopadesátý perutě. Když mi bylo patnáct, letěla jsem s tátou přes celou Ameriku a měla na starosti veškerou navigaci. Tys nikdy neletěl ani v tempestu, ani v mustangu, ani ve spitfiru čtrnáctce. To já ve všech, už mockrát. Nevezmou mě jenom proto, že jsem holka! Vždyť nám ani nedovolí létat do Francie.

Rychle školí kluky, kteří mají nalítáno o stovky hodin míň než já jako dopravce zásob a jednotek, ale holky přehlízejí. *Není to fér.*“

Odmělčela jsem se, abych se nadechla. Nick s klidným hlasem odpověděl: „Já si tu dělám starosti, jestli tě pohřeb kamarádky moc nerozhodil, a ty se místo toho chystáš sestřelovat létající bomby. Co se děje, Rose?“

„Jak se dá svrhnout létající bomba?“ zeptala jsem se. „Holky tvrdí, že se dá vychýlit z kurzu.“

Nick se zasmál. Ale pak se zarazil. Já nic neříkala, protože jsem věděla, že přemýšlí. „To nejde,“ řekl nakonec. „Ano, taky jsem o tom slyšel, ale k tomu je potřeba letět v něčem rychlém, nejen v dopravním ansonu nebo ve spitfiru s palivem tak akorát na to, aby člověk doletěl na základnu. Pilot ATA nemůže svrhnout létající bombu V-1.“

„Celia to udělala. Nebo se o to alespoň pokusila. Myslíme si, že právě proto havarovala. Jak to dělají? To se do ní vážně jen ťukne špičkou křídla? Polští piloti pro ten manévr mají speciální výraz. *Taran*. Vzdušnej náraz.“

Další dlouhá pauza. Ještě než nás spojili, naházela jsem do telefonu celý obsah svého cigaretového pouzdra. Poté, co jsem do něj nacpala těch třicet obřích čtvrtáků, jsem si připadala jako někdo, kdo zahodil celý pirátský poklad. Bez ohledu na tarif to vydalo na víc jak desetiminutový hovor. Nechtěla jsem, aby nás přerušili.

Operátorka náš hovor pravděpodobně poslouchala. A Nickova práce byla navíc dost tajná. Nechtěla jsem ho dostat do potíží.

„Ne,“ hlesl konečně. „Pro boha svatého, Rose, to nezkoušej. Zabiješ se. To udělala Celia? Dobrý bože na nebesích. Ve skutečnosti se jich nemáš ani dotknout. Svinka je sakra dobře vymyšlená bomba, ale ne sakra dobře vymyšlené letadlo. Je nestabilní, a když se ti podaří dostat špičku křídla tak deset centimetrů pod její křídlo, narušíš tak proudění větru a dojde k poklesu vztlaku. Musíš ale letět dost rychle na to, abys jí stačila, a stejně při dopadu vybuchne. Slíbíš mi, že to nebudeš zkoušet?“

Tentokrát jsem mlčela já. Protože to jsem slíbit nemohla. Nej-
spíš k tomu nikdy nebudu mít ani příležitost, ale kdyby náhodou
ano, jsem lepší pilotka, než byla Celia.

„Rose, miláčku?“ ozval se Nick. „Já taky nejsem bojový pilot.
Slouží i ti, kdo stojí, čekají.“

Aby se trochu předvedl, citoval Milтона. Nick dobře ví, že mám
ráda poezii.

„To je pitomost, Nicku, a ty to víš,“ odsekla jsem rozzlobeně.
„Ty jenom tak nestojíš a nečekáš. Ty shazuješ...“ Vzpomněla jsem
si na operátorku a spolkla slova, která se mi drala na jazyk. Já ne-
mám vědět, co Nick dělá, a ani toho o tom moc *nevím*. Ale přítel
Maddie patří ke stejné peruti – tak jsem se s Nickem seznámi-
la – a po čase člověk něco pochopí. Poslední dva roky převáželi do
Francie špiony a sabotéry a plastickou trhavinu a samopaly, tajné
zásoby na den D.

„Ale jsi v přední linii,“ nenechala jsem se odbýt.

Na druhé straně se rozhostilo dlouhé provinilé ticho.

„Aha, takže ty *vážně* jsi v přední linii,“ uhodla jsem rozčileně.
„Cože? Takže tě převelí, že ano, teď, když se znovu přesunula?
Nebo nechají Speciální královskou leteckou perut dělat obyčejné
poslíčky, aby nemuseli do Evropy posílat i civilní piloty ATA?“

„Letka bude převelena,“ prozradil mi Nick opatrně.

Neptala jsem se kam. Beztak by mi to býval neřekl.

„Daleko?“

„Ano.“

„Aha.“

To znamená pryč ze Spojeného království. Možná do Středo-
moří.

„No...“ zaváhal Nick. „Tři dny před odjezdem dostaneme volno.
Není to moc, ale i ty tam budeš mít dva dny volna. Mohli bychom
se vzít.“

Stydím se, ale musím přiznat, že mě to rozesmálo.

Byla to taková hloupost. Nick je sladký a zábavný a milý a od-
vážný, a když jsme spolu, tak hezky se s ním povídá a je tak pyšný,

že jeho přítelkyně je pilotka – „Vypadá jako Katharine Hepburnová a létá jako Amelia Earhartová,“ – takhle mě představil svým rodičům. V obou případech přeháněl, ale jak já se dmula radostí a rozpaky, když to řekl! Ale zatím jsme ještě ani nebyli na žádném pořádném rande, nešli jsme tančit ani do kina, ani nic podobného. Vždycky akorát zhltneme oběd v nějaké hospodě nebo do sebe kopneme šálek čaje v kavárně na nádraží za Portsmouthem, kterou máme oba na půl cesty. Je tak *těžké* najít si pro sebe nějaký čas. Maddie se svým přítelem Jamiem povečeří u něj na letecké základně tak jednou za dva měsíce. A když jsme poslední měli s Nickem oba volno současně, musela jsem mu dát košem, protože jsem jela na výlet se strejdou Rogerem a tetičkou Edie. Samozřejmě mě ani na vteřinu nenapadlo, že bych dala košem strejdivi – mám vůči němu dluh, myslím morální, za to, že mě sem dostal. Nick to nechápe. Ví, že ho to ranilo.

A teď jsem ho ranila znovu, když jsem se vysmála jeho žádosti o ruku. Snažila jsem se mu to vynahradit příslibem, že spolu strávíme jeden celý den. Jeden nezapomenutelný den jen pro nás dva, než odjede.

Rozčiluje mě to. *Proč* to musí být právě takhle, pro nás pro všechny, pro celou naši generaci? Proč spolu mladý pár může být jenom tehdy, když se vezme? Žádné líbánky, žádné květiny ani šampaňské, protože zahrady jsou plné zelí a tuřínů a z Francie je válečná zóna? Žádné krásné hedvábné šaty, pokud se vám nepodaří ukrást nějaký padák? Ne. Ví, že bych se jen tak zčistajasna nevdala, ani kdyby nebyla válka. Nikdy bych se nemohla vdát bez toho, aby mě táta provedl uličkou, nemůžu mu o tom dát vědět jen telegramem.

A takové to je pro každou mladou dvojici. Všichni panikaříme, že nám partnera příští měsíc nebo příští týden nebo zítra zabijí. Všichni panikaříme, že pokud to neuděláme hned, už k tomu nedostaneme příležitost. Ale mně je to fuk. Nenechám si život ovládat válkou.

I Maddie se rozesmála, když jsem jí o té Nickově nabídce pověděla.

„Já vím, kde na ten nápad přišel,“ usmála se. „Dvanáctého srpna si беру Jamieho. Příští týden!“ Znovu se od srdce zasmála. „To je celý Nick. Je jako štěně. Odmítlas ho, nebo ne, Rosie? Chudáček malý. Víš co? Dám ti pro něj skvělou výmluvu. Řekni mu, že už máš něco domluveného, a pojď mi za družičku!“

„Cože? Já? Vážně?“

Překvapilo mě to a velice potěšilo, ale ta moje reakce byla hodně netaktní. Její mrtvá kamarádka nemůže, no ne? A já jí to jen připomněla.

A samozřejmě že půjdu.

Zeptala jsem se jí, jestli neví, kam budou Nick s Jamiem převeleni, a ona se na mě tak zvláště podívala.

„Mlčení zachraňuje životy.“

Já opravdu vím o věcech, o kterých bych vědět neměla. Víím toho spoustu o tom, co dělá strejda Roger, protože tetička Edie mi o tom vypráví. Přitom ani ona o tom nemá vědět. Někdy je mi to trochu nepříjemné, ale říkám si, že to berou tak, že mě udržují ve stavu pohotovosti. Když strejda potřebuje někam letět, vždycy chce mě. Felicity přijde vtipné, že tak důležitý muž chce létat jen s ubohým třetím důstojníkem, který je navíc holka! Právě teď buduje ve Francii pontony, zatímco se Spojenci proboujovávají do vnitrozemí. Dalším milníkem v postupu bude překročení Seiny. A potom Paříž.

Od té Celiiny nehody uběhl už týden. A já odevzdala svou zprávu. Nakonec jsem ji nenapsala na krásné zlatě lemované stránky, protože když jsem ji smolila, neměla jsem tehle zápisník s sebou. Den po jejím pohřbu jsem kvůli špatnému počasí uvízla na celý den na letišti RAF v Mairsendu. Domů jsem nemohla, jelikož tam čekal jeden strašně důležitý tempest – jak jinak – který jsem měla doručit na opravu, jakmile se viditelnost zlepší dost na to, aby se dalo vzlétnout. Trochu ironické a děsivé strávit celý den sepisováním hlášení o Celiině nehodě a pak vzlétnout připoutaná k nějakému rozbitému tempestu. V čelním skle mu zela obří díra. Jinak byl naprosto v pořádku, ale FÍHA, jak v něm fičelo! Dokonce

i s leteckou kuklou jsem měla pocit, že mi během letu omrzl obličej. Naprosto mi ztuhl. Pravda, letěla jsem tisíc metrů nad zemí rychlostí tři sta šedesát dva kilometrů za hodinu, ale ani ve snu bych nevěřila, že je srpen. Tohle léto je vážně chladné.

Když se chce člověk dostat přes hrabství Kent, nezbyvá než letět tak vysoko, aby se vyhnul balonovým barážím, které tam mají rozmístěné, aby zachytily nějaké létající bomby.

Nepřestává mě udivovat, jak krásné balonové baráže jsou. Nemůžu o tom ani s nikým mluvit, všichni myslí, že jsem blázen. Ale když jste ve vzduchu a nebe nad vámi vypadá jako moře šedé mlhy a zem pod vámi se celá zelená, ty stříbrné balony plující prostorem se pohupují ve větru jako hejno velryb. Jsou velké jako autobus a já z nich mám stejně jako každý další pilot zdravý strach, protože jejich kotvicí lana jsou samá výbušnina a mají se do nich zamotat nepřátelská letadla. Seshora ale vypadají kouzelně, jako velké stříbrné bubliny vznášející se k nebi.

Neuvěřitelné. Je prostě *neuvěřitelné*, že si něčeho takového dokáže člověk všimnout, když má obličej tak zmrzlý, že už ho ani necítí, a je si naprosto vědom toho, že je obklopen smrtí a že jedinou možností, jak zůstat naživu, je vydržet dující víchr a držet správný kurz. A přesto je obloha nádherná.

7. srpna 1944

Dámský salonek, letiště Prestwick, Skotsko

Právě čekám, až se strejda Roger vrátí z nějaké schůzky. Rozhodla jsem se, že bude dobré vzít si s sebou tenhle zápisník pro případ, že bych zase někde uvízla, stejně jako před týdnem v Maidsendu, abych se měla jak zabavit. Dostat se sem stálo za to. Museli jsme proletět krupobitím, které se zničehonic rozbouřilo. Znělo to, jako bychom měli oba hlavu ve kbelíku, na který padaly kameny. Nevím, jestli už jsem někdy během letu měla takový strach.

Strejda se tvářil klidně. Seděl vzadu, držel zpola vykouřenou cigaretu a nohy měl natažené na sedadle druhého pilota. Letěli jsme v proctoru, to není zrovna velké letadlo. Spolu s tím krupobitím se do nás pustil i vítr, který s námi pohazoval, takže mě strejda nešťastnou náhodou kopl. „*Dal by sis prosím nohy na zem?*“ vyštěkla jsem naštvaně.

Fascinující, co s vaší morálkou udělá krátký, ostrý, ihned uposlechnutý rozkaz. Byla jsem naprosto odhodlaná nedat na sobě znát, jak moc mám nahnáno! A on už si po zbytek letu nohy nenatáhl.

Poté, co jsme přistáli a já sjížděla z ranveje, jsem se mu omluvila. „Promiň, tentokrát to vážně házelo.“ A když jsem vypnula motor, natáhl se mi přes rameno a potřásl mi rukou.

„Jsi zatraceně dobrá pilotka, Rosie,“ pochválil mě. „Děláš táto-
vi vážně čest. Nahoře jsem si chvilku myslel, že do nás střílí ku-
lomet!“

Zhluboka jsem se nadechla a konečně zařala pěsti, abych z nich dostala to napětí. Táta mi nikdy nedovoloval pevně se držet kniplu. Vždycky chtěl, abych ho ovládala jen jedním prstem, abych si procvičovala „jemnou práci“. Teď už to tak dělám automaticky, ale je to skvělý pocit, stisknout po takovémhle letu pořádně ruce v pěst. „Takhle zní střelba z kulometu?“ zeptala jsem se.

„Jo, dost podobně! Copak sis nevšimla, jak se zuřivě rozhlížím kolem po tom messerschmittu, který to do nás šije? Myslel jsem, že jsme to koupili! Ale že nepůjdeme k zemi bez boje...“

Zvedl ruku. A v ní držel *pistoli*. A já si myslela, že se vůbec nebál.

„Propána, strejdo, vždyť to bylo jenom špatné počasí!“

„A právě to zabije nejvíc pilotů ATA, ne? Tys zachovala chladnou hlavu a dostala nás bezpečně dolů. Vždycky říkám, že žádnému jinému pilotovi bych kontrolu nad svým letadlem nesvěřil. Samozřejmě kromě tvého táty!“ Zasmál se, rozepnul si pásy a pistoli odložil. „Připravena vzít mě někdy brzy do Francie?“

Otevřela jsem dvířka. „Strejdo Rogere, jestli se ti podaří nějak zařídit, aby mi dali povolení odvézt tě do Francie, tak jsi vážně královský inženýr. Žádného pilota ATA tam ještě nepustili. A až se k tomu rozhoupou, budou to jen muži.“

Strejda Roger si znechuceně odfrkl. „Americké ženy byly na plážích v Normandii už čtyři dny po dni D. Armádní ošetřovatelky, statečný holky, nesly si všechny svoje věci stejně jako chlapi. Teď už jsou na frontě nebo hned za ní. Víím, že vy jste ‚civilní‘ pilotky, ale v letadle můžeš alespoň pláchnout domů hned potom, co mě vysadíš!“

„Teď teprve zpíváš pěknou písničku, strejdo Rogere!“ Vylezla jsem ven na křídlo a natáhla se zpět dovnitř, aby mi mohl podat věci. „Když zataháš za ty správné provázky, jsem připravená vyrazit.“

Vlastně si nemyslím, že by za takové provázky mohl zatahat. Ale dává mi to takový hřejivý a příjemný pocit, že si myslí, že může, a že by to tím pádem mohl vážně zkusit.

14. srpna 1944

Letiště Hamble, Southampton, Hampshire

SVINKOVÁ NEVĚSTA / BOMBOVÁ ULÍČKA

(Básně Rose Justiceové. Ještě nenapsané.

Jenom se mi líbí ty názvy.)

Maddie dostala na svou svatbu dva dny volna, ale já ne, takže dostat se do Skotska pro mě byl tak trochu maraton. Podařilo se mi to vměstnat do programu v podobě série letů na sever, odkud jsem se pak vrátila vlakem společně s Maddie. Všichni se snažili, co to šlo, skoro se stavěli na hlavu, aby zajistili, že dostanu ty správné lety, které mě dopraví až do Aberdeenu a umožní mi zůstat tam přes noc. Dělalí to hlavně kvůli Maddie. Naštěstí spolupracovalo i počasí. Jinak je celé léto příšerně. Dokonce i Britové tvrdí, že takhle strašné to většinou nebývá. Nízká oblačnost poskytuje skvělé krytí létajícím bombám, zato nulovou viditelnost pro živé piloty a pozemní ostřelovači nevidí, na co střílejí.

Když jsme se s Maddie den po svatbě vracely vlakem, bylo jako obvykle zataženo. Chuděra, mohli spolu s Jamiem strávit jen jednu noc. Maddie byla sice ve Skotsku na dvě noci, ale ta před svatebním dnem se nepočítá, protože to ještě spali každý v jiném pokoji!

Vdala se do jiného světa. Jamie je synem nějakého hraběte a jeho rodina žije na opravdovém venkovském hradě. Už se nejmenuje Maddie Brodattová, ale vážená paní Beaufort-Stuartová! Beaufort-

-Stuartů je hodně. Jamie je jedním ze šesti dětí, ačkoli válka jejich počty snižuje. Ach jo. Jeho nejstarší bratr padl v červnu v Normandii a mladší sestru mu zabili minulý rok. To ona byla Maddiinou nejlepší kamarádkou a právě díky ní se Maddie s Jamiem seznámila.

Nechápu, jak to lady Beaufort-Stuartová zvládá, vážně to nechápu. Vzala si k sobě *osm* dětí, samé kluky, kteří byli evakuováni z Glasgow před bombardováním. (Na svatbu si všichni oblékli kilty, které jim půjčili Beaufort-Stuartovi.) Před svatbou ta banda zatarasila dveře do kostela a odmítla pustit kohokoli dovnitř, než je ženich vyplatí, což Jamie houževnatě odmítl s tím, že pokud se mu podaří kopnout jejich fotbalový míč přes celý kostel, dostane výjimku a poplatek nebude muset platit. A taky to za velkého jásootu a všeobecného veselí dokázal. Maddie jim ale stejně každému dala šestipenci. Oni se ji pak pokusili do kostela donést, ale to už zasáhl Maddiin dědeček, nabídl jí rámě a důstojně ji provedl uličkou.

Jamieho rodina o svých zemřelých moc nemluví. Byli tak šťastní, že mají co slavit, skoro až zoufale. Koneckonců tam byly růže i šampaňské. Mají nádhernou růžovou zahradu, jako tu u hotelu Hershey, a nemuseli se jí ani vzdát kvůli zelenině, protože vlastní tolik pozemků, že by je zahradníci nedokázali všechny obdělávat. Takže svatební kytice byla z jejich vlastní zahrady. A šampaňské s sebou zase přivezl Jamie z jedné ze svých tajných zvláštních misí.

Kostel, ve kterém proběhl obřad, je součástí panství. Taková maličká stará kaple vybudovaná z místních kamenů. (Takže Jamie ten fotbalový míč nemusel kopnout zase tak vysoko.) Maddie držela svatební kytici z bílého vřesu a růžových a žlutých damascénských růží. Jamie měl na sobě kilt ze stejného tartanu jako těch osm kluků a košili RAF. Maddie se oblékla do uniformy ATA. (A já taky.)

Její dědeček přivezl sklenici na víno po své matce z Ruska a Maddie s Jamiem ji použili místo tradičního skotského poháru na první společný přípitek na oslavě. Pak ji podle dědečkových instrukcí naschvál rozbili. Nebyla to sice židovská svatba, ale Maddiini prarodiče jsou Židé a rozbití skla patří k tradičnímu obřadu.

Lady Beaufort-Stuartová byla poněkud šokována, že si pan Brodatt *přál*, aby rozbili sto let starou ruskou sklenici, která patřila jeho vlastní matce. On ale opáčil: „Nechci, aby ji místo toho dostaly Hitlerovy svinky.“

Maddie neházela kytici. Beztak bych ji tam mohla jít chytat akorát já a obě jsme věděly, co si *o tom* myslím. Místo toho ji položila pod rodinnou pamětní desku v kostele, do které bylo vyryto i jméno její kamarádky. Jméno jejich nejstaršího bratra tam ještě nebylo, ale od dívčiny smrti už uběhl skoro rok. Pod jménem stála i data jejího narození a úmrtí. Brali se na její narozeniny, dvanáctého srpna.

To se mi líbí. Protože teď budou mít alespoň v ten den každý rok důvod k oslavě, nový důvod a dobrý důvod, místo toho, aby se pokaždé jen cítili hrozně.

O zemřelé dívce nepadlo během svatby ani slovo, ale Maddie se o ní zmínila, když jsme spolu jely zpátky vlakem. Když jsme obdivovaly její snubní prsten. Byl vyroben v devatenáctém století z francouzského růžového zlata, do kterého je vsazený čtvercový rubín obložený malými perlovými trojúhelníčky. Patřil Jamieho prababičce a předával se celé generace, až ho dostala jeho sestra a Jamieho rodina ho teď darovala Maddie.

„Strašně ho zbožňuju,“ řekla Maddie. „Protože je v něm kousek Julie i Jamieho i jejich úžasné matky. Budu ho mít neustále u sebe. A za padesát let, pokud budu ještě naživu, se už stane mou součástí. Patří nám všem a oni jsou mou součástí. Taký se mi líbí, že je z Francie. Rodina jejich matky pochází z Francie a oni všichni bojují za Francii stejně jako za Británii. Jako Julie...“

Najednou Maddie zmlkla. A v tom mi to *došlo* – ona chtěla, abych to pochopila. Její kamarádka padla ve Francii. Musela dělat špiónku nebo sabotérku nebo tak něco. Maddie je velice diskrétní, ale k té tajné části války má blíž než jiní piloti ATA. Dost často létá speciální lety, jako když já létám se strejdou Rogerem, až na to, že její pasažéři jsou inkognito. Neptám se na ně. Víím, že by mi o nich nic neřekla, ani kdybych se vyptávala.

Jméno její přítelkyně Julie je vyryto do pamětní desky ve Skotsku, ale v tom kostelíku pohřbena není. Maddie říkala, že ani neměla pohřeb.

„Víš, jak zemřela?“ zeptala jsem se.

„No jistě,“ odpověděla Maddie. „Vím to. ‚Zabita při akci‘ znamená, že to víme naprosto přesně. Ale často si říkám, že by bylo ještě horší, kdybych to nevěděla. Kdyby nedošlo k boji, nacisté by ji v noci odvezli do koncentračního tábora a nikdy bychom se o tom nedozvěděli. To by bylo horší. Zdá se to nemožné, ale skutečně by to bylo horší. Dnes bychom pořád nevěděli, co se s ní stalo, ani po osmi měsících, a to ještě neskončila válka. Jak dlouho by trvalo, než bychom to zjistili? Podařilo by se to *vůbec* někomu zjistit?“

Když na to myslím, cítím se strašně. Dala jsem se do psaní stejně jenom proto, že bych chtěla Maddie složit k svatbě nějakou báseň. Ale jde to těžko, když se ta svatba odehrála uprostřed války. Maddie je svinková nevěsta. Ne z těch „obvyklých“ důvodů, jako že by se při odříkávání slibů s Jamiem ani neslyšeli přes hukot blížící se bomby nebo že bychom se všichni báli, aby ve svatebních šatech stihla doběhnout do krytu. Kdyby nám dělalo starosti tohle, jen bychom si uvolnily uniformy. Ale vesnice Castle Craig je velice tichá. Ne. Maddie je svinková nevěsta, protože část odpoledne po svatbě strávila vleže na podlaze londýnského autobusu v naději, že na ni nespadne létající bomba.

Londýn je plný skleněných střepů. Střepů a prachu. Podle hromady střepů se dá poznat, kam spadly bomby. Ty hromady pořád rostou a rostou, až za nimi spatříte díru v zemi tam, kde dřív stával nějaký dům nebo obchod. Další hromady suti jsou nahnuty kolem domů, které ještě stojí, jen na chodnících jsou udělané malé cestičky. Myslela jsem, že okolí Southamptonu je na tom bídně, ale z Londýna zbyla jen zničená pustina. Během výbuchů přišly všechny stromy o listy, takže to tam vypadá jako v zimě. Na domech se zborcenými střechami a vymáčenými okny tu a tam visí cedulky s nápisem STÁLE OBÝVÁNO, které mají lidi odradit od rabování.

Trať vedoucí ze Skotska do Southamptonu byla zasažena, takže náš vlak odklonili na jinou kolej a musely jsme vystoupit v Londýně a jet autobusem na nádraží Charing Cross, kde jsme nasedly do dalšího vlaku, který jel nějakou objížďkou. Autobus neměl v oknech žádné skleněné výplně. Vyndávají je záměrně. Lidé raději sedí ve větru, než aby riskovali, že jim sklo vybuchne do tváří. Během jízdy nám nad hlavami přeletěly dvě létající bomby V-1. Jedna z nich prosvištěla těsně nad střechami domů. Řidič akorát přidal plyn. Řekla bych, že mu ani nic moc jiného nezbývalo! Kolem nás se ozývala palba z protiletadlových kulometů z dost velké blízkosti. Všichni pasažéři včetně mě a Maddie zalehli pod sedadla a schovali hlavy.

Hned naproti mně ležel malý chlapeček, nemohlo mu být víc jak tři roky. Celou dobu jen zděšeně křičel: „Na autobus ne! Na autobus ne! MAMI MAMI NA AUTOBUS NE!“

Jeho matka nemohla nic dělat. Tak ho pořád pusinkovala a šeptala mu do ouška: „Ššš, ššš.“ Ale on křičel dál a dál a poslouchat ho bylo ještě strašnější než poslouchat klapání bomby letící nad námi. Strašné slyšet tak malé dítě tolik vyděšené a nemoci jeho strach nijak zahnat, protože to, čeho se bojí, je *skutečné*.

A Maddie na tom byla *úplně stejně špatně*. To mě překvapilo. Vždycky vypadá tak sebejistě a o tolik starší než já. A teď ležela vedle mě, hlavu si objímala rukama, celá se trásla a plakala.

Když to klapání ustalo, nevěděli jsme, jestli proto, že už ho ani nemůžeme slyšet, nebo proto, že tu bombu sestřelily kulomety, nebo proto, že na nás právě padá.

„Počítej... začni počítat...“ zašeptala ta mladá maminka svému chlapečkovi. „Až napočítáš do třiceti, budeš v bezpečí...“

Objala jsem Maddie kolem ramen, ona se ale stále ještě trásla a kryla si hlavu. Podívala jsem se na to dítě a oťrela jsem se přitom vlasy o špinavý spodek autobusového sedadla. Přestala jsem si dělat hlavu s bombou a jenom jsem si přála, aby dopočítal až do třiceti.

„Dvacet pět... dvacet šest... dvacet sedm... dvacet osm... dvacet devět...“